

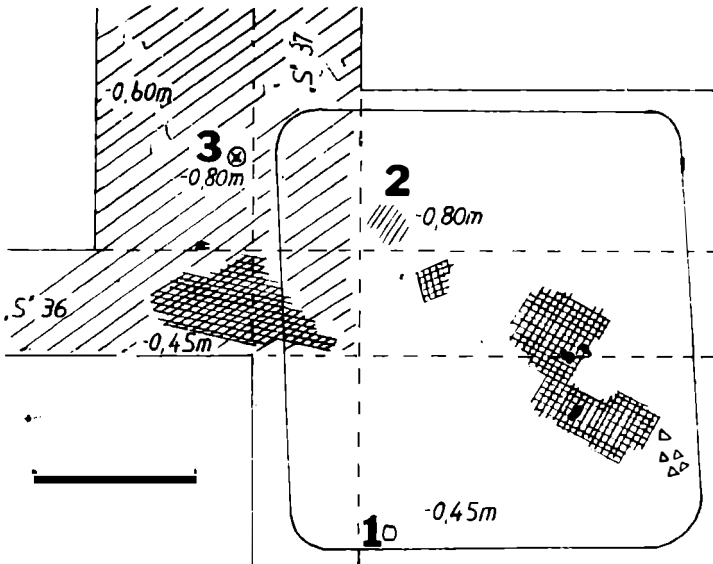
NOI DESCOPERIRI ÎN CETATEA GETO-DACICĂ DE LA BUNEȘTI (JUD. VASLUI)

de VIOLETA VETURIA BAZARCIUC

Primele cinci campanii de cercetări arheologice de la Bunești (1978—1982) au dat la iveală un bogat și valoros material arheologic, constând în ceramică, unelte și arme din fier, obiecte de podoabă din bronz, argint și aur, monede, ceramică de import grecească etc. Mai multe din aceste materiale au făcut obiectul unor comunicări și articole în anii precedenți¹.

În publicația de față ne propunem să discutăm doar câteva din descoperirile deosebite făcute în campania anului 1982, în locuința L₃₂.

Locuința a apărut în colțul de NV al secțiunii S₃₆, având fundul adâncit până la $-0,80$ m. Dimensiunile locuinței, judecând după urmele chirpiciilor, cit și după dispunerea materialului arheologic, sînt de 8×7 m (fig. 1).

LEGENDA

Vase și fragmente ceramice

Pietre și bucăți de lemn carbonizat

Fig. 1. Bunești, jud. Vaslui. Planul locuinței 32 (1 depozit de obiecte din lut, 2 depozit de unelte din fier, 3 tezaur de podoabe).

¹ V. V. Bazarciuc, SCIVA, 32, 1981, 4, p. 563—570 și SCIVA, 34, 1983, 3, p. 249—273.

Din această locuință ne reține atenția descoperirea celor trei depozite pe care le vom prezenta în continuare :

I. DEPOZIT DE CULT (fig. 2)

La adâncimea de $-0,45$ m, în L_{32} a apărut un vas de dimensiuni mici ($h = 9,7$ cm ; Muzeul Huși, inv. 6278, fig. 2/1), în formă de clopot, lucrat cu mâna, din pastă de culoare brun-roșcată. Drept decor sînt folo-

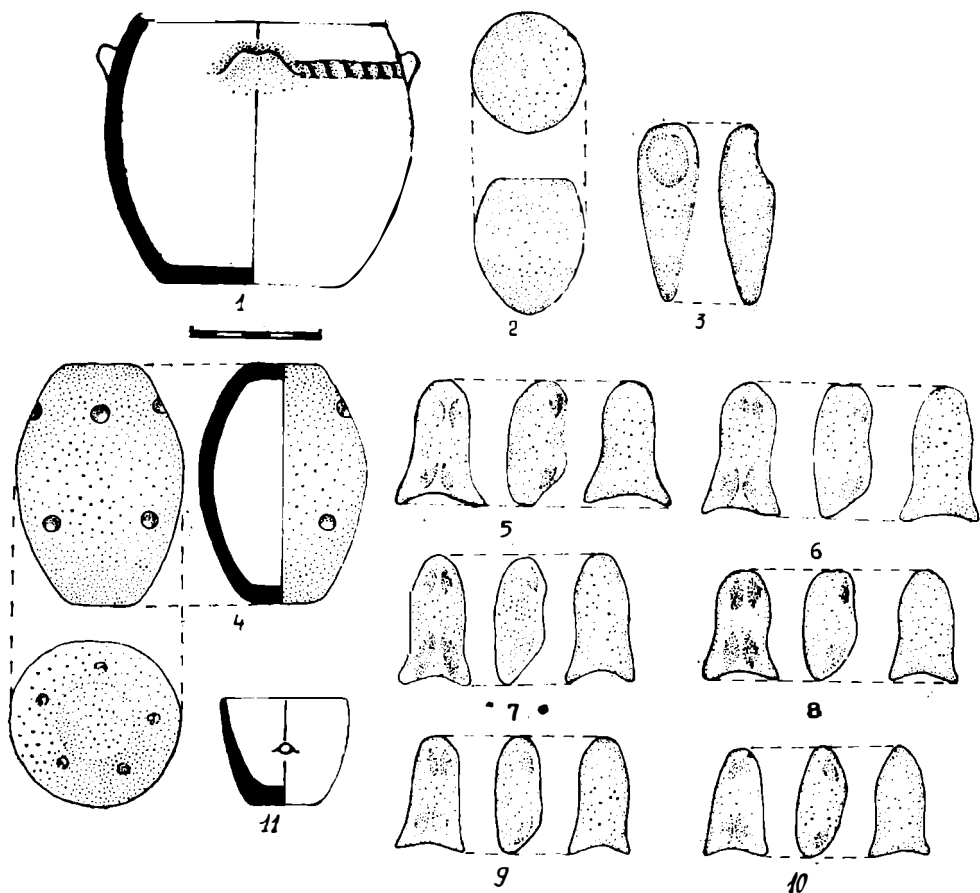

Fig. 2. Bunești, jud. Vaslui – locuința 32. Depozitul de obiecte din lut.

site patru proeminente plate, cu adâncitură pe mijloc, între care este dispus un briu crestă, foarte îngrijit lucrat. Din vas s-au recuperat următoarele piese din lut : șase idoli antropomorfi de „tip Poiana” (Muzeul Huși, inv. 6283–6288, fig. 2/5–10), o sunătoare (Muzeul Huși, inv. 6279, fig. 2/4), un vas miniatură (Muzeul Huși, inv. 6281, fig. 2/11), și alte două piese conice masive (Muzeul Huși, inv. 6280, 6282; fig. 2/2–3).

Piese de cult au apărut și în multe alte stațiuni geto-dace cercetate pe teritoriul țării noastre ², dar un vas cu un conținut asemănător, datat

² S. Sanic, în *Studii dacice*, Cluj-Napoca, 1981, p. 174–195.

in sec. I i.e.n., este cunoscut doar in marea stațiune de la Poiana³, îngroparea lui fiind legată de anumite practici magico-religioase existente in lumea dacică.

II. DEPOZITUL DE UNELTE DIN FIER NR. 3 (fig. 3-4)

În aceeași locuință, la adincimea de -0,80 m, a fost depus un grup de unelte, legate de o parte și de alta cu două piese circulare din fier, prevăzute cu cite un nit.

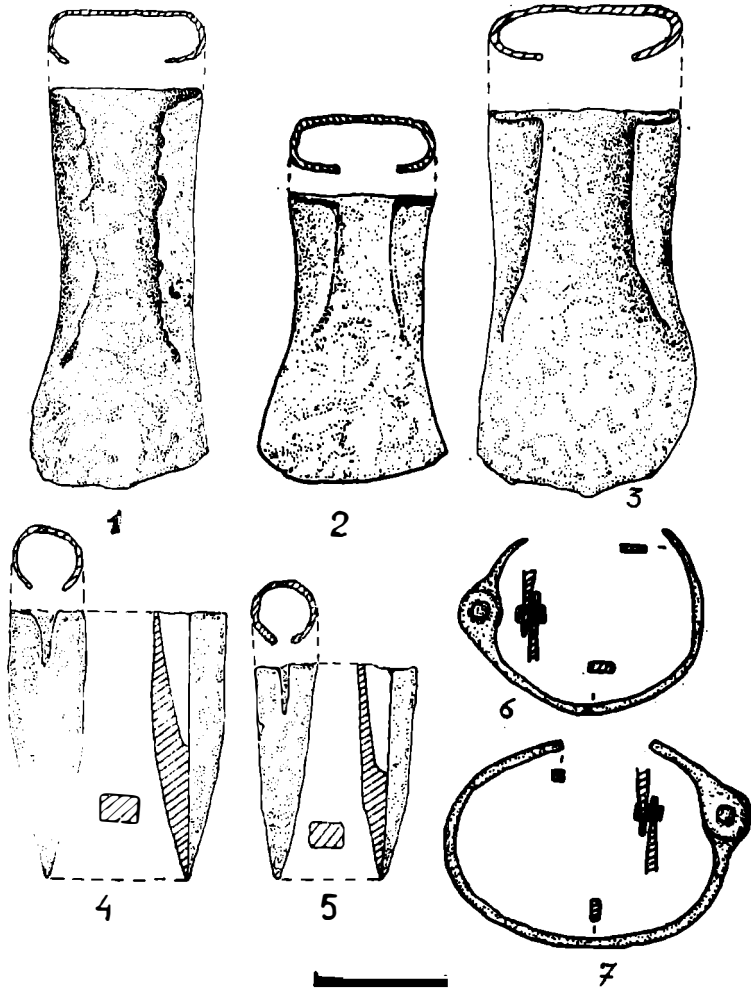

Fig. 3. Bunești, jud. Vaslui – locuința 32. Depozitul de unelte din fier (cf. și fig. 4).

Din depozit fac parte nouă topoare și două călcâie de lance, toate din fier.

³ C. M. Tătuțea, D. Vicoveanu, *Cercetări*, Iași, 3, 1973, p. 140.

1. Topor cu dulie deschisă (săpăligă ?, l = 15,1 cm ; fig. 3/1, Muzeul Huși, inv. 6480).
2. Topor cu dulie deschisă (săpăligă ?, l = 10,8 cm ; fig. 3/2, Muzeul Huși, inv. 5790).
3. Topor cu dulie deschisă (săpăligă ? l = 14,6 cm ; fig. 3/3, Muzeul Huși, inv. 6481).
4. Topor du dulie închisă (l = 15 cm ; fig. 4/1, Muzeul Huși, inv. 6479).

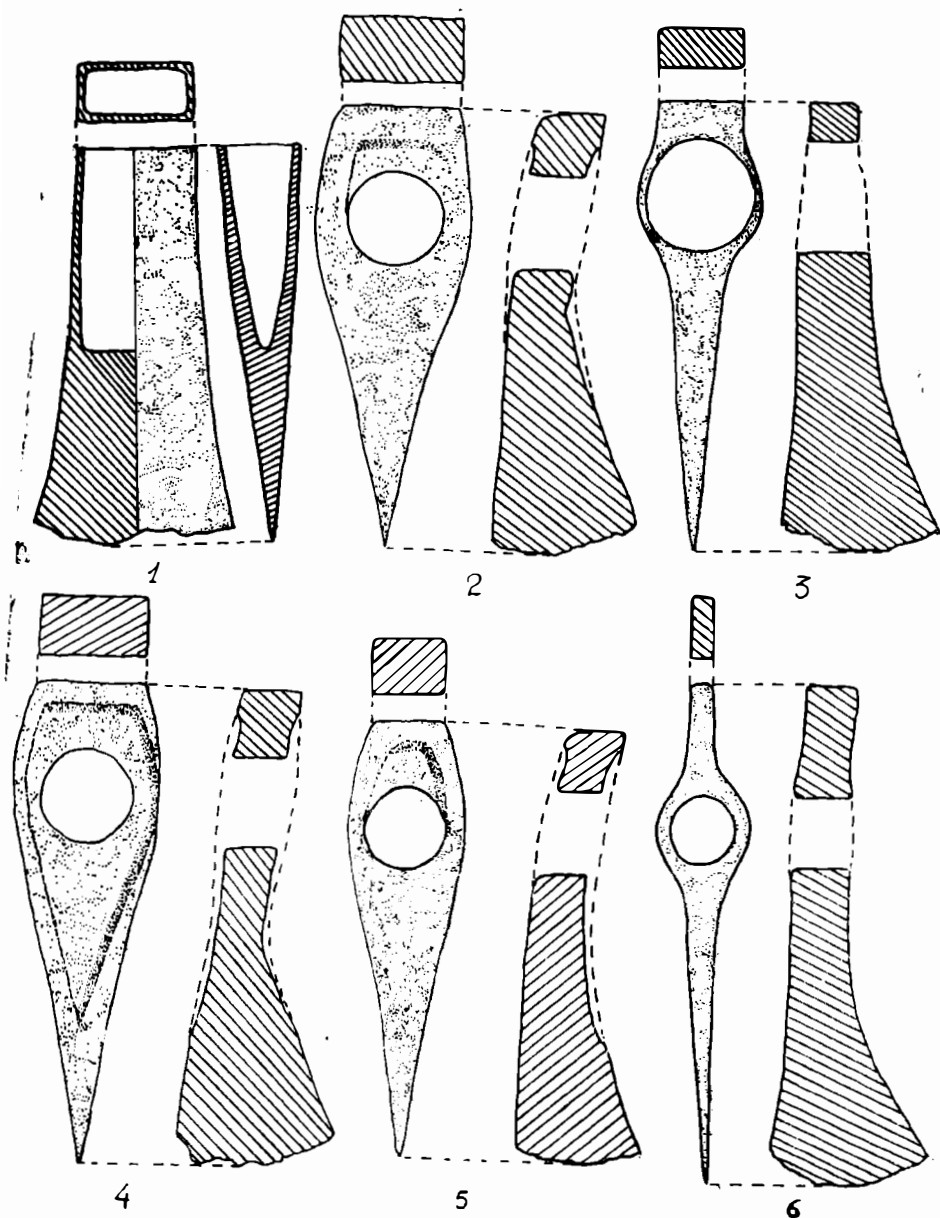

Fig. 4. Bunești, jud. Vaslui — locuința 32. Depozitul de unelte din fier (cf. și fig. 3).

5. Topor cu gaură de înmănușare transversală ($l = 16,7$ cm ; fig. 4/2, Muzeul Huși, inv. 6478).
6. Topor cu gaură de înmănușare transversală ($l = 16,1$ cm ; fig. 4/3, Muzeul Huși, inv. 6475).
7. Topor cu gaură de înmănușare transversală ($l = 18,2$ cm ; fig. 4/4, Muzeul Huși, inv. 6476).
8. Topor cu gaură de înmănușare transversală ($l = 16,6$ cm ; fig. 4/5, Muzeul Huși, inv. 6477).
9. Topor cu gaură de înmănușare transversală ($l = 18,1$ cm ; fig. 4/6, Muzeul Huși, inv. 6474).
10. Călceii de lance ($l = 10,1$ cm ; fig. 3/4, Muzeul Huși, inv. 6482).
11. Călceii de lance ($l = 8,2$ cm ; fig. 3/5, Muzeul Huși, inv. 5791).
12. Piesă circulară din fier ($d = 7,2$ cm ; fig. 3/6, Muzeul Huși, inv. 6483).
13. Piesă circulară din fier ($d = 9,2$ cm ; fig. 3/7, Muzeul Huși, inv. 6484).

III. TEZAUUL DE PODOABE NR. 2 (fig. 5-6)

În colțul de vest al locuinței 32, la $-0,80$ m, în prelungirea secțiunii 37, a apărut o cană lucrată cu mina, în care a fost descoperit cel de-al doilea tezaur de podoabe de la Bunești. Întreg conținutul tezaurului a fost protejat de un topor cu dulie deschisă, ce se afla depus în cană.

1. Topor cu dulie deschisă (săpăligă?, $l = 10$ cm), într-o stare de conservare foarte proastă (fig. 5/2, Muzeul Huși, inv. 6461).

2. Colier compus din 70 ramuri de corali de culoare roșiatică, cu lungimi cuprinse între 2 și 3 cm (fig. 6/5, Muzeul Huși, inv. 6373-6443).

3. Colier format din 75 mărgele (fig. 6/4), dintre care 71 sînt din chihlimbar (fig. 5/7-10, Muzeul Huși, inv. 6297-6368), trei din pastă verzuie, decorate cu ochi, și o alta din pastă de sticlă de culoare galbenă.

4. Brățară din sîrmă de argint în secțiune rotundă (grosimea = 0,4 cm, $d = 7,9$ cm); are două spire, iar capetele sînt terminate cu protome de animale (greutatea = 49 g; Muzeul Huși, inv. 4784, fig. 5/3 și 6/3).

5. Brățară similară din sîrmă de argint (grosimea = 0,4 cm, $d = 8,4$ cm): are două spire și capetele sînt terminate cu protome de animale (greutatea = 46,70 g; Muzeul Huși, inv. 4783, fig. 5/4 și 6/2).

6. Perlă din foiță de aur, de formă bitroneonică ($h = 1$ cm, $d = 0,8$ cm), goală în interior, cu extremitățile evazate spre exterior (greutatea = 0,30 g; Muzeul Huși, inv. 4785, fig. 5/5-6 și 6/6).

7. Perlă din foiță de aur, similară cu exemplarul descris mai sus (greutatea = 0,30 g; Muzeul Huși, inv. 4687, fig. 5/5-6 și 6/6).

8. Piesă circulară din bronz ($d = 1,3$ cm, grosimea = 0,25 cm), avînd pe ambele suprafețe trei cercuri în relief (Muzeul Huși, inv. 4787, fig. 6/8).

9. Două cochilii de Kauri (Muzeul Huși, inv. 4788, fig. 6/7).

10. Cană cu o toartă ușor supraînălțată, din pastă de culoare brun roșcată, lucrată cu mina ($h = 17$ cm, fig. 5/1 și 6/1).

★

Așa cum subliniam mai sus, vasul cu depozitul de cult, prin însuși conținutul său, se leagă de existența unor practici magico-religioase în lumea dacică. Idolii din depozit sînt de „tip Poiana” și se pot încadra,

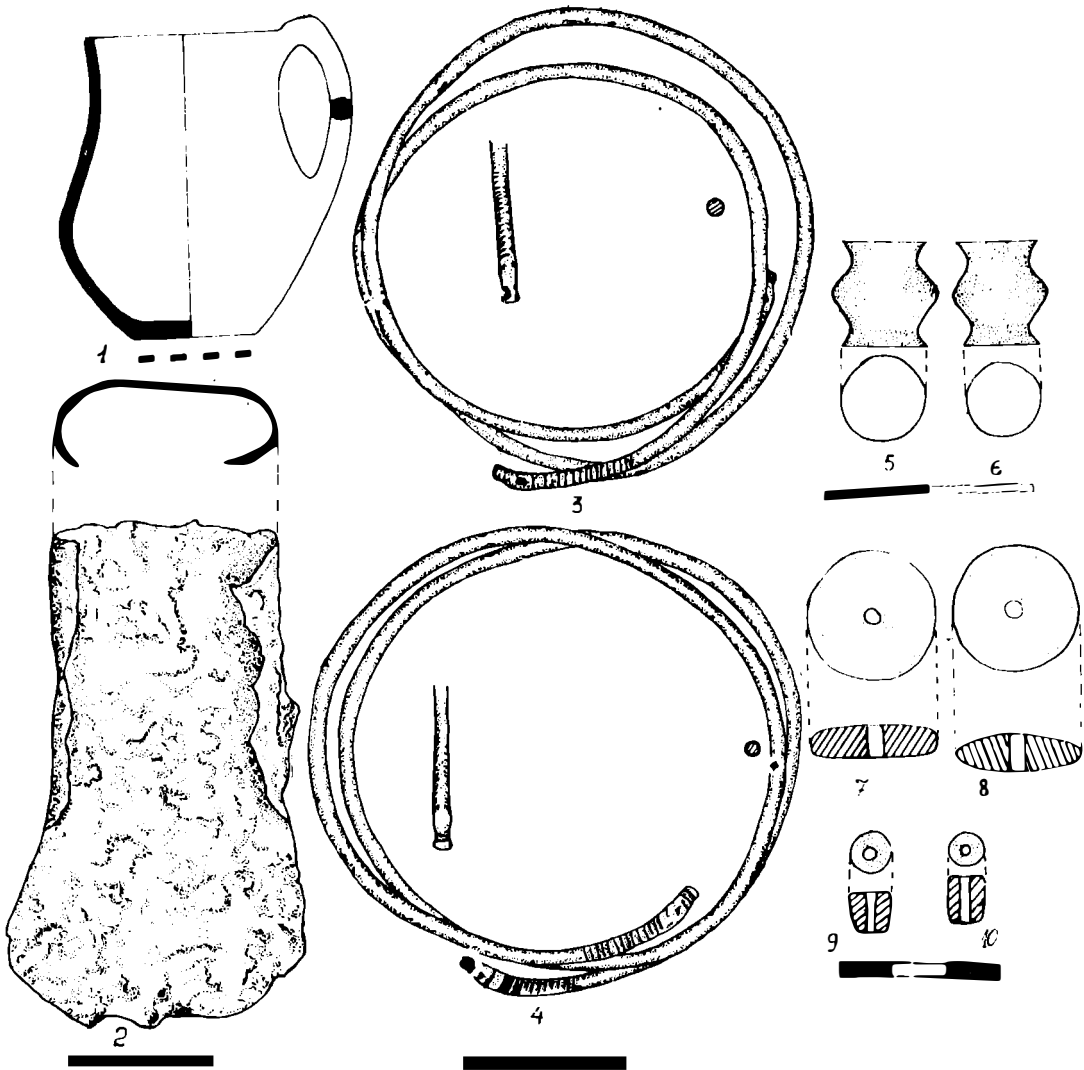

Fig. 5. Bunești, jud. Vaslui—locuința 32. Tezaurul de podoabe (1 lut, 2 fier, 3—4 argint, 5—6 aur
7—10 chilimbar; cf. și fig. 6).

Fig. 6. Bunești, jud. Vaslui—locuința 32. Tezaurul de podarbc (1 lut, 2—3 argint, 4 chihlimbar, 5 corali, 6 aur, 7 cochili de Kauri, 8 bronz; cf. și fig. 5).

după tipologia lui S. Sanie, în tipul III, varianta IIIa⁴. Obiectele de fier din depozitul nr. 3 își găsesc analogii în descoperirile anterioare din cetatea de la Bunești⁵. Este binecunoscut faptul că pe teritoriul Moldovei prin descoperiri întâmplătoare și cercetări mai vechi au fost scoase la iveală mai multe depozite de unelte din fier⁶. Ținându-se cont de compoziția acestor depozite, cât și de condițiile descoperirii lor, s-a emis ipoteza că îngroparea lor ar avea un caracter votiv. Conținutul celui de-al treilea depozit de la Bunești și dispunerea ordonată a pieselor arată că îngroparea sa a putut avea același caracter.

O apariție deosebită la Bunești în cadrul descoperirilor din 1982 este colierul de corali. Până la această dată nu se cunosc asemenea piese în alte stațiuni din aceeași vreme de pe teritoriul țării noastre. Prezența coralilor poate fi explicată prin intensificarea schimburilor comerciale între autohtoni și negustorii greci, dovadă fiind prezența unei cantități considerabile de produse grecești în această cetate. Despre colierul de mărgelă din chihlimbar putem consemna faptul că se cunosc câteva exemplare de mărgelă similare pe teritoriul țării noastre, atât pentru perioada în care se datează nivelul geto-dacic de la Bunești, cât și în mormintele scitice mai vechi din Transilvania și din nordul Mării Negre⁷. Pentru sec. II î.e.n. ele se întilnesc în mormintele de la Orlea⁸, cât și în cimitirul celtic de la Pișcolt⁹. Cele patru mărgelă din pastă de sticlă din colier sînt descoperiri obișnuite în stațiunile geto-dace, inclusiv la Bunești¹⁰.

Brățările din sîrmă de argint sînt specifice orfevrăriei din epoca de maximă înflorire a civilizației geto-dacice, dar apar și în perioada mai veche. În cetatea de la Bunești asemenea piese s-au descoperit atât în tezaure, cât și în nivelul de cultură și au fost date pe baza contextului general în sec. IV—III î.e.n.

Mărgelă din foiță de aur constituie o apariție deosebită. Un singur exemplar de formă asemănătoare a apărut în stațiunea de la Piscu Crăsanii¹¹. Perle din argint au mai fost descoperite în mormintul traco-getic de la Agighiol, datat către mijlocul sec. IV î.e.n.¹². Două din aceste perle au o formă tronconică, similară cu a celor două perle din aur de la Bunești.

Piesa circulară din bronz a jucat probabil tot un rol ornamental, aparținînd unuia din cele două coliere. Nu cunoaștem analogii geto-dace pentru aceasta. Cochilii de Kauri se întilnesc în mediul geto-dacic de pe teritoriul țării noastre, după cum o demonstrează descoperirile de la Enisala¹³ și Zimnicea¹⁴. Desigur ele au făcut parte din coliere și au fost folosite drept obiecte de podoabă, dar în același timp ele ar fi putut juca și un rol magico-religios.

Pentru datarea acestor noi descoperiri vom lua în considerare încadrarea generală a nivelului de cultură existent, pe baza analogiilor

⁴ S. Sanie, *op. cit.*, pl. 1/9.

⁵ V. V. Bazarciuc, *SCIVA*, 34, 1983, 3, p. 256, fig.6.

⁶ S. Teodor, în *Studia antiqua et archaeologica*, Iași, 1983, 94—100.

⁷ V. Vasilev, *Apulum*, 10, 1972, p. 19 urm. și pl. 10/6.

⁸ E. Comșa, *Apulum*, 10, 1972, p. 65—77.

⁹ I. Némethi, *Cimitirul de la Pișcolt* (în manuscris).

¹⁰ V. V. Bazarciuc, *op. cit.*, p. 269, fig. 21/1.

¹¹ V. Părvan, *Gelica*², București, 1982, p. 136, fig. 176.

¹² D. Berciu, *Arta traco-getică*, București, 1969, p. 49 și fig. 16.

¹³ G. Simion, *Traco-Dacia*, 1, 1976, p. 156, fig. 8/5.

¹⁴ A. D. Alexandrescu, *Dacia, N.S.*, 24, 1980, p. 52 și fig. 53/15—16.

pe care le are cu alte descoperiri geto-dace de pe teritoriul țării noastre, precum Zimnicea, Poiana, Enisala (sec. IV—III î.e.n.). Așa cum arătam mai sus, depozitul de unelte își găsește analogii în descoperirile mai vechi de la Bunești, iar piesele din conținutul tezaurului de podoabe se datează și ele, în linii mari, în perioada secolelor amintite. Descoperirile arheologice din 1982 de la Bunești, alături de celelalte materiale apărute în campaniile precedente, întregesc cunoașterea tuturor aspectelor vieții materiale și spirituale ale societății geto-dacice din Moldova. Prezența celui de-al doilea tezaur de podoabe implică existența unei aristocrații locale geto-dace, exemplificând stratificarea socială existentă la acea dată în sinul societății autohtone și în același timp accelerarea schimburilor comerciale, ce au permis procurarea obiectelor de lux, unele aduse de la distanțe foarte mari.

NEUE FUNDE AUS DEM GETO-DAKISCHEN BURGWALL VON BUNEȘTI (JUD. VASLUI)

(ZUSAMMENFASSUNG)

In der mit einem mächtigen Erdwall befestigten Siedlung von Bunești (Anm. 1) wurde 1982 ein fundreiches Wohnobjekt (Haus 32 — Abb. 1) freigelegt. Dabei kamen, unter anderen, drei Depotfunde zutage:

1. Ein Depot von Tongegenständen (Abb. 2). In einem kleinen Topf befanden sich ein Miniaturgefäß, eine Klapper, 6 anthropomorphe Idole und zwei weitere kegelförmige Tongegenstände.
2. Ein Eisendepot (Abb. 3—4), das aus 4 Tüllenbeilen, 5 Äxten, zwei Lanzenschuhen und zwei Scharniringen besteht.
3. Ein Schmuckschatz (Abb. 5—6). In einer handgemachten Tonkanne wurden 70 Korallen, 71 Bernsteinperlen, 4 Perlen aus farbigem Glasfluß, zwei Goldperlen, zwei Kaurimuscheln, eine verzierte Bronzescheibe, zwei silberne Armspiralen mit Tierprotomen, sowie ein eisernes Tüllenbeil entdeckt.

Anhand von Vergleichsstücken aus Dakien sowie unter Berücksichtigung des reichen, teilweise schon publizierten Materials von Bunești (darunter zahlreiche thrakische und Latène B2-Fibeln) werden die hier behandelten Funde im 4.—3. Jh. v.u.Z. datiert.

ABBILDUNGSVERZEICHNIS

Abb. 1. Bunești, jud. Vaslui. Grundriß des Hauses 32 (1 Depot von Tongegenständen, 2 Eisendepot, 3 Schmuckschatz).

Abb. 2. Bunești, jud. Vaslui — Haus 32. Depot von Tongegenständen.

Abb. 3. Bunești, jud. Vaslui — Haus 32. Depot von eisernen Werkzeugen (vgl. auch Abb. 4).

Abb. 4. Bunești, jud. Vaslui — Haus 32. Depot von eisernen Werkzeugen (vgl. auch Abb. 3).

Abb. 5. Bunești, jud. Vaslui — Haus 32. Der Schmuckschatz (1 Ton, 2 Eisen, 3—4 Silber, 5—6 Gold, 7—10 Bernstein; vgl. auch Abb. 6).

Abb. 6. Bunești, jud. Vaslui — Haus 32. Der Schmuckschatz (1 Ton, 2—3 Silber, 4 Bernstein, 5 Korallen, 6 Gold, 7 Kaurimuscheln, 8 Bronze; vgl. auch Abb. 5).